

124E JAARGANG – 2023 | 2 (MEI - SEPT.)

volks- kunde

TIJDSCHRIFT OVER
DE CULTUUR VAN HET
DAGELIJKS LEVEN

ISSN 0042-8523

Uitgegeven met steun van de
Vlaamse overheid,
de Universitaire Stichting van België,
het Vera Himlerfonds en Musea
en Erfgoed Antwerpen vzw

Redactie: lic. Paul Catteeuw (redactiesecretaris; Kontich),
dra. Sofie De Ruysser (Antwerpen), prof. dr. Hester Dibbits (Amsterdam),
prof. dr. Sophie Elpers (Arnhem), dra. Roselyne Francken (Antwerpen),
prof. dr. Hans Geybels (Leuven), prof. dr. Marc Jacobs (Brugge),
prof. dr. Maarten Larmuseau (Kessel-Lo), prof. dr. Theo Meder (Almere),
dra. Jorijn Neyrinck (Brugge), dra. Hilde Schoefs (Bilzen),
prof. dr. Annick Schramme (Berchem), dra. Els Veraverbeke (Gent),
prof. dr. Johan Verberckmoes (Heverlee)
Verantwoordelijke uitgever: dr. Jur. Paul Peeters ('s-Gravenwezel/Schilde),
lic. Sigrid Peeters (Oelegem/Ranst)
Beeld- en eindredactie: Paul Catteeuw & Johan Verberckmoes

Adressen

Redactie: J.B. Reykerslaan 28, 2550 Kontich, redactie@volkskunde.be
Beheer-Uitgeverij: vzw Centrum voor Studie en Documentatie,
Gillès de Pélichylei 97, 2970 's-Gravenwezel (Schilde), info@volkskunde.be

Jaarabonnement

Voor België: € 24,00 – buiten België € 30,00
Voor nummers buiten abonnement: info@volkskunde.be

Het tijdschrift *Volkskunde* werd opgericht in 1888 door August Gittée en Pol de Mont. In 1894 werd Alfons De Cock redacteur.

Van 1914 tot 1920 hield "Volkskunde" op te verschijnen. Daarna berustte de leiding bij Victor de Meyere, vanaf 1936 bijgestaan door Jan de Vries. Vanaf 1938 hebben Jan de Vries, Maurits De Meyer, Pieter Jacobus Meertens en Karel Constant Peeters het tijdschrift voortgezet samen met Jan Gessler en Paul De Keyser.

De nieuwe reeks begon met de 43e jaargang (1940-41). Vanaf 1967 werd de redactie geleid door P.J. Meertens en K.C. Peeters, vanaf 1972 aangevuld door Jan Theuwissen en Johannes Jacobus Voskuil.

Na het overlijden van K.C. Peeters werd vanaf 1976 de redactie geleid door Jan Theuwissen en Stefaan Top. Van 2008 tot 2020 was Stefaan Top eindredacteur.

In 2012 werd de reeks vanaf de 113e jaargang in zijn huidige vorm vernieuwd.

Vanaf 2021 leiden Paul Catteeuw en Johan Verberckmoes de beeld- en eindredactie. De redactie is interdisciplinair en Vlaams-Nederlands samengesteld.

Volkscultuur, immaterieel erfgoed, het ministerie en de buurt

Erfenissen van Arlette Thys (1950 – 2023)

Als begeleidend ambtenaar van de Vlaamse Gemeenschap zorgde Arlette Thys in het eerste anderhalve decennium van de 21ste eeuw voor de sector “volkscultuur” en ook het beleidsveld “immaterieel erfgoed” in Vlaanderen. Om de geschiedenis (van de ontwikkeling) van die “nieuwe” sectoren te begrijpen, is het belangrijk om de rollen en het belang van sleutelspelers die doorgaans

achteraf buiten beeld drijven en blijven, te markeren en te herinneren. Wie begrijpt iets van het (immaterieel) cultureel-erfgoedbeleid in Vlaanderen zonder de impact van de ambtenaren (zoals bijvoorbeeld Marina Laureys, Arlette Thys, Hans Van der Linden of tegenwoordig Sophie Muylleert) of de gespecialiseerde adviseurs in de kabinetten, en daar achter de ministers, ook mee als belangrijke actoren in het verhaal in beeld te brengen? Vlaanderen liep en loopt voorop in de ontwikkelingen van een immaterieel erfgoedbeleid in de 21ste eeuw, wat onder meer tot uiting kwam in Visienota's, de eerste in 2010 en de tweede in 2022, en waarbij ook de inbreng van de Vlaamse administratie werd geformuleerd.¹ Zeker bij het faciliteren van de ontwikkelingen en ook bij de totstandkoming en verspreiding van die eerste Visienota speelde Arlette Thys een cruciale rol.

Twintig jaar geleden behoorde de sector volkscultuur (dus ook volkskunde en *Volkskunde*) in Vlaanderen nog tot de bevoegdheid van de Afdeling Volksontwikkeling en Bibliotheekwerk in het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Vanaf 1 april 2004 werd alles wat tot dan viel onder het *Decreet van 27 oktober 1998 houdende de erkenning en subsidiëring van organisaties voor volkscultuur en de oprichting van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur* (Belgisch Staatsblad, 22-12-1998) deel van het nieuwe, 21ste-eeuwse domein "Cultureel Erfgoed". Niet alleen de behandeling van de dossiers van het steunpunt Vlaams Centrum voor Volkscultuur (VCV), van de landelijke organisaties volkscultuur en van publicaties zoals *Volkskunde* maakte de transitie van de Afdeling *Volksontwikkeling en Bibliotheekwerk* naar de Afdeling *Beeldende Kunst en Musea* (BKM). De bevoegde ambtenaar, Arlette Thys, verhuisde mee.² Zij moest diverse trajecten achterlaten, zoals bijvoorbeeld projecten rond cultuur en armoede (als deel van het programma rond cultuurparticipatie) en internationale projecten rond amateurkunsten en rond bibliotheken. In de opvolger BKM, die zelf in 2006 zou opgaan in *Kunsten en Erfgoed*, zou ze de oude liefdes opnieuw koesteren. Ze specialiseerde zich in internationale werking, zoals ze dat voorheen rond bibliotheekwerk, en daarna rond amateurkunsten en volkscultuur had opgevolgd, wat ze voortaan zou cultiveren in het cultureel-erfgoedveld zowel bilateraal, op Europese en ook op UNESCO schaal.

Voor de sector volkscultuur fungeerde ambtenaar Arlette Thys in het eerste decennium van de 21ste eeuw als een soort luchtverkeersleider. Het feit dat ze in de verkeerstoren die de administratie cultuur was, van team en perspectief veranderde, versterkte alleen haar bekommernis en zorg voor die "nieuwe" en ook kwetsbare sector in volle ontwikkeling. Volkscultuur? Heemkunde en familiekunde? Vrijwilligerswerk? Folklore? Gemeenschapsvorming, identiteit en participatie? Al die lelijke eendjes (waarvan er enkele tegenwoordig zwanen zijn) bij de Schone Kunsten en Musea...? De eerste jaren waren ze, al lopen de dierenmetaforen in deze tekst zo licht uit de hand, een soort van underdogs...

1 <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/cultureel-erfgoed/beleidskader/het-vlaamse-beleid-voor-het-borgen-van-immaterieel-erfgoed>

2 <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/34864>, pp. 84-86; M. Jacobs, 'Volkscultuur, een sector in beweging tussen sociaal-cultureel werk en cultureel erfgoed', *Gids sociaal-cultureel en educatief werk*, 32, 2001, p. 383-394.

Dat is soms een interessante rol, zeker als sommige actoren in de administratie (en de kabinetadviseurs en opeenvolgende ministers) het ernstig nemen. Het steunpunt VCV groeide snel en kon onder andere het beleidsgericht onderzoeksproject alpha uitvoeren.³ De organisaties volkscultuur werden langzamerhand in beleidscycli en professionaliseringstrajecten meegenomen. Na een turbulente start rond de inschaling en subsidiëring van tijdschriften over lokale geschiedenis, heemkunde en volkskunde, konden die krachten worden gekanaliseerd in een stabiele regeling met een adviescommissie, die mee werd begeleid door het VCV (Marc Jacobs) en het ministerie (eerst Luc Goossens en daarna Arlette Thys).

Dit alles kreeg een grote boost door de dynamiek die er rond en door het cultureel erfgoed (en instrumenten zoals Erfgoedweekend/dag en erfgoedcellen) ontstond. Binnen de nieuwe afdeling bleef Arlette Thys een sleutelfiguur die waar mogelijk het belang en legitimiteit van die kleine maar groeiende subsector “volkscultuur” verdedigde. Ook in de jaren na de lancering van het Cultureel-Erfgoeddecreet in 2008, waarbij “volkscultuur” als sector opging en langzaam oploste in de cultureel-erfgoedsector in Vlaanderen en waarbij ook de fusie van VCV en Culturele Biografie Vlaanderen werd gerealiseerd, bleef Arlette Thys de sector opvolgen en koesteren.

Vanaf 2003 begreep Arlette Thys als volkscultuurbeleidsverkeersleider heel snel het belang van een “gamechanger” die op de radar kwam, namelijk de UNESCO Conventie voor het Borgen van Immaterieel Cultureel Erfgoed (2003). Samen met de leidende ambtenaren, Jos van Rillaer en Marina Laureys, vrijwaarde ze de speelruimte die aan de directeur van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur sinds 2001 was gegeven bij het, samen met de Waalse expert Jean-Pierre Ducastelle, opvolgen als “Belgische delegatie” van het onderhandelen van de 2003 UNESCO Conventie. Ze begon onmiddellijk mee binnen de Vlaamse administratie te lobbyen voor de snelle ratificatie van de Conventie door de Vlaamse Gemeenschap en de rest van België. Na de ratificatie in 2006 volgde ze zelf als lid van de Belgische delegatie, zowel in de Algemene Vergadering als het Intergouvernementeel Comité (waar België tussen 2006 en 2008 lid van was) in teamverband mee de conventie op. Ze reisde daarvoor, vaak samen met Marc Jacobs, de wereld rond. Ook al wordt de visienota uit 2010 vooral geassocieerd met de toen bevoegde minister Joke Schauvliege of penvoerder Dries Van den Broucke, het feit dat de naam van Arlette Thys in de parateksten van de internationale publicatie in 2012 voorkomt is niet toevallig.⁴ Die beleidssynthese was deels een verslag, verwerking en versterking van wat er in de jaren ervoor gebeurd en geleerd was en deels het trekken van nieuwe grote lijnen voor de jaren nadien. Arlette Thys volgde actief de snelle golf van succesvolle voorstellen uit Vlaanderen/België voor de representatieve lijst en voor het goede praktijkenregister van de 2003 UNESCO Conventie op. Na haar pensionering als ambtenaar in de Vlaamse Gemeenschap, werd ze gevraagd

3 M. Jacobs en J. Walterus, ‘Project alpha. Een aha-erlebnis voor sector, beleid en publiek’, *Mores. Tijdschrift voor volkscultuur in Vlaanderen*, 4, 2003, nr. 1, p. 5-7.

4 D. Van den Broucke en A. Thys (red.), *Het beleid van de Vlaamse overheid voor het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed*, Brussel, Kunsten en Erfgoed, 2012.

voor de Raad van Advies van het KIEN (Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland). Samen met Jorijn Neyrinck van de Werkplaats Immaterieel Erfgoed die lid was van de toetsingscommissie inventaris immaterieel erfgoed Nederland, verzekerde ze zo tot 2019 de inbreng van de ervaringen in Vlaanderen in de Nederlandse ICE-praktijk.

Voluit genieten van het pensioen, de familie en de buurt was daarna het devies. Helaas veel te kort: ze overleed op 21 juli 2023. Op 29 juli 2023 vond een ontroerende afscheidsceremonie plaats rond de urne met de assen van de overledene, in de Sint-Niklaaskerk van Aaigem, een onderdeel van de fusiegemeente Erpe-Mere in Oost-Vlaanderen. Het was ook een treffende demonstratie van de kracht van werken voor een gemeenschap en wat die in een laatste groet kan teruggeven. De kerk bleek veel te klein voor de toegestroomde groep mensen. Op het einde van dienst bracht de bekende kleinkunstzanger Jan de Wilde, achterbuurman van het koppel Walter Scheerlinck en Arlette, het door hem gecomponeerde buurtlied Aaigemberg. Ik was erbij in die golf van warmte vanuit het gezin, de familie en de buurt waarin Arlette gefloreerd had.

Wat me verwonderde was de aanwezigheid van een ommegangsreus vooraan in de kerk van Aaigem. Die staat er niet elke dag. Hij komt normaal alleen tijdens de kermis buiten. De reuzenfiguur die Ago genoemd werd was in 2021 afgewerkt – enkele maanden een publiek geheim in de Bergbuurt. In coronatijd werd er, onder andere in de garage van Arlette Thys en haar echtgenoot Walter Scheerlinck, gewerkt aan het reuzeproject. Arlette had samen met haar vriendin Roos in het grootste geheim de kledij van de reus

Afb. 2 De geheime werkzaamheden in de garage van Arlette Thys in 2021. Foto met de makers Roos (links) en Arlette (rechts) van de kledij van buurtreus Ago uit Erpe-Mere (foto <https://www.keeremestembeing.org/reus-ago>, bezocht op 16/8/2023).

Afb. 3 Reus Ago vooraan in de Sint-Niklaaskerk van Aaigem, Erpe-Mere (foto 29/7/2023, Marc Jacobs)

gemaakt. Hij trad voor het eerst op tijdens Aaigem Kermis, eerste weekend van oktober 2021. Ago houdt een dik touw vast en wordt, als touwtrekker, achterwaarts voortbewogen, blijkbaar een unicum. Dit maakt deel uit van de speelse rivaliteit tussen de gebuurten van Erpe-Mere, gekenmerkt door de jaarlijkse touwtrekwedstrijden die er georganiseerd worden. De vzw KeeremesTemBeirg werd opgericht om de 4,32 meter grote reus van 80 kilo, gemaakt uit wilgentenen te begeleiden. Bij het eerste optreden werd de bedoeling in de pers uitgelegd: *“De reus is ook genoemd naar Ago, de vermoedelijke*

stichter van Aaigem, en krijgt zo een historische betekenis”, zegt Walter Scheerlinck van de kermisvereniging. “Daarenboven heeft het touw – zijl in ons dialect – een bijzondere betekenis. Met het touwtrekken hebben we de verschillende wijken in ons dorp met elkaar verbonden. We hopen dan ook dat Ago voor verbinding kan zorgen tussen de mensen van heel Erpe-Mere.”⁵ Kennis over de dossiers van touwtrekken in Korea en diverse reuzenfiguren in België en Frankrijk die figureren op de representatieve lijst van immaterieel erfgoed van UNESCO, de expertise van het Maison des Géants in Ath, de restauratie van diverse wijkkapelletjes en de beleving daarrond, in samenwerking met de lokale heemkundige kring en Erfgoedcel Denderland, buurtleven en sociaal cultureel werk (inclusief de boekenruilkastjes die Arlette in de buurt lanceerde) en het diepe inzicht hoe immaterieel cultureel erfgoed en buurtgemeenschappen elkaar wederzijds versterken: alles kwam samen in de voorbije jaren waarin Arlette, haar echtgenoot en hun vele vrienden samen aan hetzelfde zeel trokken om een reuzentraditie duurzaam te lanceren en te vieren. De aanwezigheid van Ago, met de naam van Arlette Thys in de reuzenrok genaaid, bij de afscheidsviering in de kerk van Aaigem in 2023 was bij nader inzien, een mooi symbool voor een (samen-)leven vol levend erfgoed.⁶

5 Joris Coppens, Ago verrast dorp als hij voor allereerste keer buitenkomt, in: Het Nieuwsblad, 14/10/2021.

6 Zie het dossier van Ago van den Beirg in <https://www.lecavzw.be/node/10166>: “Standaardkledij De reus draagt horizontaal gestreepte trui in keel en zilver (rood en zilverwit), zwarte rok, op de heupen een zwarte steunband gesloten met drie gespen. De kledij is gemaakt door Arlette Thys en Roos De Ruddere. Dit is de betekenis van de kledij: De trui is horizontaal gestreept zoals meestal bij een touwtreploeg. De steunband voor de onderrug is gekend als attribuut van een touwtrekker. De kleuren keel en zilver (rood en zilverwit) verwijzen naar de kleuren uit het wapenschild van Aaigem en op die manier naar zijn functie als stichter van Aaigem.” <https://keeremestembeirg.org/ago%20gemeente%20blad.pdf> en ook <https://www.keeremestembeirg.org/reus-ago> (bezocht op 3/8/2023).

PERSONALIA

Ahmet Erman Aral is docent (“Assistant Professor”) in het Departement van Turkse etnologie/folklore en de houder van de UNESCO Chair on Intangible Cultural Heritage in Formal and Informal Education, in de Ankara Hacı Bayram Veli Universiteit in de hoofdstad van Turkije. Hij promoveerde in 2020 aan dezelfde universiteit op het proefschrift ‘Intangible Cultural Heritage Education and Cultural Transmission: The Case of Turkey.’ Hij was gastonderzoeker (“Visiting Scholar”) in onderzoeksgroep ARCHES van de Universiteit Antwerpen in 2021-2022. Hij publiceerde diverse artikels en vertalingen (onder andere in *Millî Folklor*).

Chantal Bisschop (1984) studeerde Moderne Geschiedenis aan de KU Leuven en de Université François Rabelais in Tours. Ze voltooide ook de academische lerarenopleiding. In 2012 promoveerde ze tot doctor in de Geschiedenis aan de KU Leuven met het proefschrift ‘Als landbouw en platteland niet meer samenvallen’. De *Landelijke Gilden, Vlaanderen, 1950-1990*. Sinds 2012 is ze als stafmedewerker Immaterieel Cultureel Erfgoed bij Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG) verantwoordelijk voor de werking rond immaterieel cultureel erfgoed en mondelinge geschiedenis. chantal.bisschop@kuleuven.be

Laura Danckaert (1994) behaalde een Master in de Geschiedenis aan de KU Leuven (2016) en een Master Kunst, Cultuur en Erfgoed aan de Universiteit Maastricht (2017). Sinds november 2017 is Laura actief bij CAG als projectmedewerker. Ze realiseerde diverse projecten in publiekswerking, onderzoek en immaterieel erfgoed, en verzorgde daarbij ook een aantal publicaties. laura.danckaert@cagnet.be

Peter Debaere (1965) is econoom en bekleedt de E. Thayer Bigelow Research Chair aan de Darden Business School (University of Virginia) in Charlottesville. Hij is een expert in globalisering en de economie van water. Zodoende schrijft hij in vaktijdschriften over internationale handel, multinationals, watermarkten en waterschaarste. In 2022 publiceerde hij samen met Steven Debaere *Naar jouw Amerika en terug. Een brief voor Anna* dat aan de hand van het verhaal van hun grootmoeder de trans-Atlantische migratie voor een breed publiek tot leven brengt. Hij studeerde in Leuven en Keulen en promoveerde aan de University of Michigan. debaerep@darden.virginia.edu

Maite De Beukeleer (1995) is een doctoraal onderzoekster aan de Faculteit voor Theologie en

Religiewetenschappen, KU Leuven en een lid van de Onderzoekseenheid Geschiedenis van Kerk en Theologie. Eerder behaalde ze een Master in Geschiedenis (2017) en een Master in Cultuurmanagement (2018) aan de Universiteit van Antwerpen. Haar onderzoeksproject richt zich op de *auxiliaires de l'Apostolat*, lekenvrouwen die een christelijke roeping combineerden met een professioneel leven. Maite bestudeert hun rol in maatschappelijke en kerkelijke veranderingen in België en daarbuiten in de periode tussen 1917 en 1974.”

maite.debeukeleer@kuleuven.be

Brecht Deseure (1985) is doctor in de geschiedenis. Hij is als onderzoeker verbonden aan de Koninklijke Bibliotheek van België (KBR) en de Université libre de Bruxelles. Zijn onderzoek richt zich op uiteenlopende aspecten van de politieke cultuur in de revolutieperiode. Hij publiceerde onder meer de boeken *Onhoudbaar verleden. Geschiedenis als politiek instrument tijdens de Franse periode in België* (2014) en *Revolutie in Antwerpen. De aquarellen van Pierre Goetsbloets, 1794-1797* (2021).

brecht.deseure@kbr.be

Luc Devoldere (1956) studeerde oude talen en wijsbegeerte. Hij was leraar en directeur van de Vlaams-Nederlandse culturele instelling *Ons Erfdeel* vzw. Hij publiceerde o.a. *Wachtend op de barbaren. Essays; De verloren weg. Van Canterbury naar Rome; Mijn Italië; Lucifers bij de brand. Notities; Tegen de kruideniers. Over talen, Europa*

en geheugen; Was alles al gezegd, nog niet door hen. Pleidooien & Aanklachten.

Hij is voorzitter van de Raad van Bestuur van *Literatuur Vlaanderen* en de *Brakke Grond* en lid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren.

luc.devoldere1@gmail.com

Sophie Elpers (1978) is onderzoeker etnologie bij het Meertens Instituut in Amsterdam en professor Immaterieel Erfgoed en Etnologie aan de Universiteit Antwerpen. Tussen 2016 en 2022 was zij tevens als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland. Haar onderzoek richt zich onder andere op processen van erfgoedisering en participatie, immaterieel erfgoed en musea, de betekenis van geur in immaterieel erfgoed en rurale alledaagse cultuur. Zij is redactielid van *Volkskunde* en senior editor van *Cultural Analysis*. Ze doceert bovendien *Critical Heritage Studies* aan de Universiteit van Bonn en is Executive Vice President van de International Society for Ethnology and Folklore SIEF.

sophie.elpers@meertens.knaw.nl

Marc Jacobs (1963) is sinds 2019 hoogleraar erfgoedstudies aan de Universiteit Antwerpen, Faculteit Ontwerpwetenschappen, in de opleidingen Erfgoedstudies en Conservatie-Restauratie. Hij is verbonden aan de onderzoeksgroep ARCHES (Antwerp Cultural Heritage Sciences). Daarnaast is hij ook hoofddocent erfgoedstudies en

coördinator van de UNESCO-leerstoel kritische erfgoedstudies en het borgen van immaterieel cultureel erfgoed in de vakgroep kunstwetenschappen en archeologie aan de Vrije Universiteit Brussel. Tot 2019 was hij directeur van FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed.
marc.jacobs@uantwerpen.be & marc.ml.jacobs@vub.be

Josephine Koopman (1997) is afgestudeerd in Erfgoedstudies. Ze is momenteel verbonden aan het Rijksmuseum in Amsterdam. In het kader van het Johan Huizinga fellowship verricht ze onderzoek naar de geschiedenis van snuiftabak en snuifdoosjes in Nederland. Voor haar masterscriptie over geurerfgoed liep ze stage bij het Europese onderzoeksproject *Odeuropa*.
josephinekoopman@live.com

Maarten H.D. Larmuseau (1983) is als geneticus en genealoog verbonden aan de Faculteit Biomedische wetenschappen van de KU Leuven. Hij staat aan het hoofd van het Laboratorium voor Menselijke Genetische Genealogie binnen het departement Menselijke Erfelijkheid. Ook is hij docent aan de opleiding Erfgoedstudies van UAntwerpen voor de vakken 'Genealogie' en 'Genetisch Erfgoed'. In zijn interdisciplinair onderzoek bestudeert hij de link tussen biologische, sociale en juridische verwantschap via de combinatie van stambomen met genomische informatie afkomstig van levende mensen en archeologisch skeletmateriaal.”
maarten.larmuseau@kuleuven.be

Jorijn Neyrinck (1978) is cultureel antropologe en coördinator van Werkplaats immaterieel erfgoed - de organisatie voor immaterieel erfgoed in Vlaanderen. Ze is tevens internationaal facilitator voor de UNESCO 2003 Conventie voor het borgen van immaterieel erfgoed. Jorijn beweegt zich sinds jaar en dag als bruggenbouwer en mediator tussen de diverse initiatiefnemers, beleidsmakers, onderzoekers, enz., in het veld van immaterieel erfgoed. Enkele recente trajecten en engagementen: coördinatie van de internationale werkgroep en het webdossier ICH and sustainable tourism, leiding van het Europese *ICH and Museums Project (IMP)*, co-organisatie van de campagne *Wiki Loves Living Heritage (2023)*, vicevoorzitter van de Vlaamse Unesco Commissie, redactielid Tijdschrift *Volkskunde*, stuurgroep lid van het European Network of Focal Points for the UNESCO 2003 Convention, adviserend lid in de Evaluation Body van de UNESCO 2003 Conventie (2019-2023).
jorijn@werkplaatsimmaterieel-erfgoed.be

Lisanne Renes (1997), behaalde een master Heritage and Memory Studies in Amsterdam en een bachelor Humanistiek in Utrecht. Tijdens haar masteropleiding liep ze stage bij het Meertens Instituut en werkte daar aan een project rond stille tochten in Nederland. In 2022 werkte ze tijdelijk bij Histories, een organisatie die erfgoedvrijwilligers van immaterieel erfgoed ondersteunt.
lisanne.renes@gmail.com

Mark Schep (1985) is sociaal psycholoog en cultuurhistoricus. Sinds 2019 is hij wetenschappelijk medewerker bij Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN) in Arnhem en sinds 2020 docent cultureel erfgoed aan de Reinwardt Academie. In 2019 promoveerde hij aan de Universiteit van Amsterdam op het proefschrift *Guidance for guiding. Professionalization of guides in museums of art and history*. Bij KIEN onderzoekt Schep in het kader van de Kennisagenda 2021-2024 onder andere processen rond het inventariseren van immaterieel erfgoed en de relatie die biculturele jongvolwassenen hebben met immaterieel erfgoed: <https://www.immaterieel-erfgoed.nl/nl/kennisbank/kennisagenda-2021-2024>. Dit jaar verscheen, onder redactie van Schep, een bundel over de cocreatie tussen musea en immaterieel erfgoedbeoefenaars: <https://www.immaterieelerfgoed.nl/nl/kennisbank/een-museaal-podium-voor-immaterieel-erfgoed>. m.schep@immaterieelerfgoed.nl

filosofie). Hij woont nu op Vancouver Island (Canada).
bouvanoort@gmail.com

Boudewijn van Oort (1938) besteedde zijn pensioenjaren aan het achterhalen van zijn rumoerige verleden: geboren in Zuid Afrika, oorlogsjaren in Indië, onderwijs in Zuid Afrika, Canada en Engeland, alvorens daarna een moeilijk volwassen bestaan te verdragen. Zijn leven als werknemer was gebaseerd op zijn training als geofysicus in Canada. De geschiedkundige en filosofische ondernemingen tijdens zijn pensioen worden ondersteund door zijn studiejaren in Oxford (PPE met nadruk op geschiedenis en

Wetenschappelijke artikels

- Ahmet Erman Aral**, Omtrent “vakmanschap”. Een alternatief voor de formule van Levende Menselijke Schatten in Vlaanderen 137
- Maïte Debeukeleer & Maarten H.D. Larmuseau**, Een viraal volksverhaal. De plakfactor van een negentiende-eeuwse heksenmoord in Oost-Vlaanderen 159
- Josephine Koopman**, Postkoloniale geurlandschappen: onderzoek naar het geureerfgoed van een toko 173

Essays

- Peter Debaere**, De ‘Europese migratie’ en het (vertrouwde) alledaagse leven 189
- Brecht Deseure**, Antwerpse reuzen en ommegangen onder Frans bewind 199
- Luc Devoldere**, Bien étonnés de se trouver ensemble: de canons van Vlaanderen en Nederland 219
- Lisanne Renes**, ‘Levend erfgoed’ over de dood: Waarom staan er weinig doods- en rouwpraktijken op de inventaris(sen) van immaterieel erfgoed? 227
- Boudewijn van Oort**, De traumatische erfenis van de oorlog in de Stille Oceaan. Een ongedocumenteerd voorbeeld van een trauma op latere leeftijd 243

In memoriam

- Marc Jacobs**, Volkscultuur, immaterieel erfgoed, het ministerie en de buurt. Erfenissen van Arlette Thys (1950-2023) 263

Sporen

- Sophie Elpers, Jorijn Neyrinck & Mark Schep**, Uitgelicht in Volkskunde: dr. Albert van der Zeijdenscriptieprijs 269

Onderzoek

- Chantal Bisschop & Laura Danckaert**, Water & Land. Immaterieel erfgoed en duurzame ontwikkeling 275

Recensies

- * Pierre Bolle, *Saint Roch. L'évêque, le chevalier, le pèlerin (VIIe-XVe siècle)* (Hans Geybels) 287
- * Herwig De Lannoy, *Broederschap. Vrijmetselaars en hun loges* (Alex Vanneste) 288
- * Pierre Delsaerd & Esther Van Thielen (red.), *Barokke Influencers. Jezuiteten, Rubens en de kunst van het overtuigen* (Alex Vanneste) 291
- * Henk Driessen, *Humor. Een antropologische blik* (Johan Verberckmoes) 294
- * Paul Huvenne (red.), *COBRA. Een picturale en poëtische revolutie* (Alex Vanneste) 297
- * Koenraad Jonckheere, Micha Leeflang, Sven Van Dorst e.a., *Van Antwerpen naar Amsterdam - Schilderkunst uit de zestiende en zeventiende eeuw* (Alex Vanneste) 300
- * A. Masquelier & D. Durham (eds.), *In the Meantime. Toward an Anthropology of the Possible* (Rik Pinxten) 302
- * Theresa Perabo, *Wilhelm Mannhardt und die Anfänge der Volkskunde: neue Wege der Wissensproduktion im 19. Jahrhundert* (Marc Jacobs) 305
- * Pieter Roelofs & Gregor J.M. Weber (red), *Vermeer* (Maarten Larmuseau) 312
- * Henk Slechte, *Laat me niet lachen! Spotbeeld van de Nederlandse geschiedenis, van 1570 tot nu* (Johan Verberckmoes) 316
- * Jack Zipes, *Buried Treasures. The Power of Political Fairy Tales* (Theo Meder) 319

Abstracts

323

Personalia

329